

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Кафедра інформаційної безпеки держави

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Інформаційне протиборство

Освітня програма	«Кіберзахист інформаційних ресурсів»
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Форма навчання	денна
Статус навчальної дисципліни	обов'язкова
Мова викладання	українська

Робочу програму навчальної дисципліни розглянуто та схвалено на засіданні кафедри КІБД ННІ ІБ СК НА СБ України від «29» 08 2024 року, протокол № 9.

1. Опис навчальної дисципліни

Показник	Значення показника
Курс (и)	4
Семестр (и)	8
Обсяг (кредити ЄКТС/години)	4/120
Кількість змістових модулів	3
Розподіл годин за видами навчальної діяльності:	
лекції (Л)	30
семінарські заняття (СЗ)	30
практичні заняття (ПЗ)	-
індивідуальні завдання (ІЗ)	
самостійна робота (СР)	60
форма підсумкового контролю (семестр)	диф.залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Мета: формування у студентів ННІ ІБ СК Національної академії СБ України сучасного рівня інформаційно-психологічної та комп'ютерної культури, набуття знань про організаційно-правові основи, принципи, методи та засоби інформаційного протиборства, набуття практичних навичок підготовки та ведення інформаційних операцій, використання новітніх інформаційно-психологічних, інформаційно-комунікаційних технологій для вирішення різноманітних завдань щодо їх застосування в подальшій службовій діяльності.

2.2. Завдання:

Основними завданнями вивчення дисципліни «Національна безпека» є:

- вивчення основних понять, які пов'язані з інформаційним протиборством;
- вивчення принципів та методів інформаційного протиборства;
- вивчення рефлексивного управління як теоретичної основи інформаційного протиборства;
- вивчення основ використання можливостей глобальної мережі Internet в інтересах інформаційного протиборства;
- проведення моніторингу соціально-орієнтованих ресурсів мережі Internet як складової національного інформаційного простору;
- вивчення використання відкритих даних у веденні інформаційного протиборства;
- надбання вмінь та навичок ефективного використання сучасних комп'ютерних інформаційних технологій при вирішенні практичних завдань інформаційного протиборства, освоєння нових програмних продуктів;

– вивчення основ автоматизації обробки документів в ході інформаційного протиборства;

2.3. Результати навчання

Обов'язкова навчальна дисципліна «Інформаційне протиборство» спрямована на досягнення програмних результатів навчання, які в інтегрованому (синтезованому) вигляді визначені у профілі освітньо-професійної / освітньо-наукової програми «Кіберзахист інформаційних ресурсів» (від 10.09.2024 № 29/3/11-12724), а саме:

ПРН 1.	Вміти реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства (вільного, демократичного), необхідність його сталого (безпечного) розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні, організувати свою професійну діяльність з дотриманням прав і свобод людини і громадянина, поваги до гідності особи, захисту її інтересів, а також законних інтересів суспільства та держави, забезпечення її суверенітету і територіальної цілісності.
ПРН 10.	Вміти пояснювати роль, місце та призначення політичних та безпекових інститутів України для ефективного здійснення заходів при виконання обов'язків з питань забезпечення національної безпеки.
ПРН 12.	Планувати та організувати особисту діяльність в умовах протиборства в інформаційній сфері та кіберпросторі для забезпечення інформаційної безпеки та кібербезпеки держави та організації.
ПРН 13.	Оцінювати стан безпеки особистості, суспільства та держави за окремими сферами забезпечення і видами діяльності на основі положень теорії безпеки окремих сфер забезпечення національної безпеки і видів діяльності.
ПРН 16.	Розробляти основні положення методів та заходів забезпечення інформаційної безпеки та кібербезпеки держави у різноманітних сферах життєдіяльності.

3. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів, тем навчальних занять	Кількість годин					
	Усього	Л	СЗ	ПЗ	ЛЗ	СР
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>
Семестр 8						
Змістовий модуль 1. Інформаційне протиборство як механізм забезпечення національної безпеки в інформаційній сфері						
Тема 1. Основи теорії національної безпеки	20	4	4			12
Лекція 1. Сутність та зміст інформаційного протиборства		4				
Семинар 1. Еволюція інформаційного протиборства			4			
Самостійна робота 1. Загрози національним інтересам в сфері інформаційного протиборства						12
Тема 2. Сучасні стратегії та концепції інформаційного протиборства	20	4	4			12

1	2	3	4	5	6	7
Лекція 1. Стратегія інформаційного протиборства держави		4				
Семінар 1. Концепції інформаційного протиборства провідних країн світу			4			
Самостійна робота 1. Стратегія національної безпеки України: інформаційний аспект						12
Модульна контрольна робота 1 (за рахунок бюджету часу сем. 1)						
Всього годин за змістовий модуль 1	40	8	8			24
Змістовний модуль 2. Теоретичні та технологічні основи інформаційного протиборства						
Тема 1 Теоретичні основи інформаційного протиборства	20	4	4			12
Лекція 1. Рефлексивне управління як теоретична основа інформаційного протиборства		4				
Семінар 1. Когнітивне моделювання інформаційного протиборства			4			
Самостійна робота 1. Теоретичний доробок В.Лефевра						12
Тема 2. Технології та засоби інформаційного протиборства	20	4	4			12
Лекція 1. Технології та засоби інформаційного протиборства в сфері інформаційної безпеки		4				
Семінар 1 Технології та засоби інформаційного протиборства в сфері кібербезпеки			4			
Самостійна робота 1. Технології та засоби захисту у сфері інформаційної безпеки та кіберсфері						12
Модульна контрольна робота 2 (за рахунок бюджету часу сем. 1)						
Всього годин за змістовий модуль 2	40	8	8			24
Змістовний модуль 3. Організаційні аспекти підготовки та ведення інформаційного протиборства						
Тема 1. Форми ведення інформаційного протиборства	8	4				4
Лекція 1. Форми ведення інформаційного протиборства		4				
Самостійна робота 1. Особливості ведення інформаційно-психологічної операції на державному та військовому рівнях						4
Тема 2. Підготовка та ведення інформаційного протиборства з використанням соціально-орієнтованих ресурсів мережі Internet та відкритих даних	16	4	8			4
Лекція 1. Система інформаційного протиборства держави		4				
Семінар 1. Моніторинг соціально-орієнтованих ресурсів мережі Internet як складової національного інформаційного простору.			4			
Семінар 2. Використання відкритих даних у веденні інформаційного протиборства.			4			
Самостійна робота 1. Моніторинг початку спеціальної інформаційної операції						4
Тема 3. Перспективи ведення інформаційного протиборства	16	6	6			4
Лекція 1. Когнітивна війна, штучний інтелект як інструменти інформаційної війни		6				
Семінар 1. Діпфейки як інструменти інформаційного протиборства			4			
Семінар 2. Інформаційне протиборство в системі стратегічних комунікацій			2			
Самостійна робота 1. Технології використання сервісів та прикладних програмних засобів для ведення інформаційного протиборства						4
Модульна контрольна робота 3(за рахунок бюджету часу сем. 2)						
Всього годин за змістовий модуль 3	40	14	14			12
Підсумковий контроль ДИФ. ЗАЛІК						
Всього годин за навчальну дисципліну	120	30	30			60

4. Основні методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

1. За джерелом інформації:
словесні: лекція (традиційна, проблемна) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій, семінари, пояснення, розповідь, бесіда;
наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
2. За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.
3. За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.
4. За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

- навчальні дискусії;
 - створення ситуації пізнавальної новизни;
 - створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).
- Складання конспекту з теми модуля за заданим, або самостійно складеним планом.
- Підготовка доповідей з теми модуля.
- Розробка тестових завдань з теми модуля.
- Добір додаткового теоретичного та ілюстративного матеріалу.
- Написання самостійної роботи з теми модуля.

5. Оцінювання результатів навчання

5.1 Результати навчання здобувача вищої освіти з навчальної дисципліни оцінюються за 100-бальною шкалою як сума балів поточного та підсумкового контролю із застосуванням наступних вагових коефіцієнтів, загальна сума яких дорівнює 1:

Вид контролю	Ваговий коефіцієнт
Поточний контроль (К)	0,6
Підсумковий контроль (ПК)	0,4

Підсумкова семестрова оцінка (ПСО) обчислюється за формулою: $ПСО=К+ПК$

5.2. Складниками для обчислення балу поточного контролю здобувача вищої освіти є:

Види навчальної діяльності	Кількість балів (максимальна)
Робота на лекціях (ведення конспекту лекцій або інше)	1

Робота на семінарських заняттях	5
Виконання завдань для самостійної роботи	1
Виконання індивідуальних та/або групових завдань	-
Виконання модульної контрольної роботи	5

Мінімальна кількість балів для допуску до підсумкового контролю 36

5.3. Шкала оцінювання здобувача вищої освіти

Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за 100-бальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100	<i>Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок.</i> Здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили.
B	84-89	<i>Дуже добре – вище середнього рівня, але з кількома помилками.</i> Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.
C	75-83	<i>Добре – загалом правильна робота, але з певною кількістю помилок.</i> Здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок.
D	65-74	<i>Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків.</i> Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.
E	60-64	<i>Достатньо – виконання задовольняє мінімальні вимоги.</i> Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні.
FX	35-59	<i>Незадовільно – потрібна додаткова робота.</i> Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу
F	1-34	<i>Незадовільно – потрібна значна додаткова робота.</i> Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.

6. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

Рекомендовані джерела інформації

Основна література:

1. Інформаційне протиборство : навчальний посібник / В.М. Шемаєв І.М. Ничитайло, Л.В. Єрьоміна., В.Л. Тиква, Г.М. Чіпурина, Київ : НА СБ України, 2022. 261 с.

2. Інформаційна безпека : навчальний посібник / Ю. Я. Бобало, І. В. Горбатий, М. Д. Кіселичник, А. П. Бондарєв, С. С. Войтусік, А. Я. Горпенюк, О. А. Немкова, І. М. Журавель, Б. М. Березюк, Є. І. Яковенко, В. І. Отенко, І. Я. Тишик ; за заг. ред. д-ра техн. наук, проф. Ю. Я. Бобала та д-ра техн. наук, доц. І. В. Горбатого. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2019. – 580 с.

3. Гребенюк А.М. Основи управління інформаційною безпекою: навч. посібник /А.М. Гребенюк, Л.В. Рибальченко. Дніпро: Дніпроп. держ. унт внутріш. справ, 2020. – 144 с.

4. Мужанова Т.М. Інформаційна безпека держави: навчальний посібник. – К., 2019. – 131 с.

5. Інформаційна безпека держави: навч. посіб. для студ. спец. 6.170103 «Управління інформаційною безпекою», 125 «Кібербезпека»/ В.І. Гур'єв, Д.Б. Мехед, Ю.М. Ткач, І.В. Фірсова. – Ніжин: ФОП Лук'яненко В.В. ТПК «Орхідея», 2018. – 166 с.

6. Інформаційна безпека: навч. посіб./ Лісовська Ю.П. — Київ: Видавничий дім «Кондор», 2018. – 172 с.

7. Почепцов Г.. Пропаганда 2.0. Х.: Вид-во Фоліо, 2018.- 796 с.

8. Правові засади інформаційної безпеки України: монографія / П.Д. Біленчук, Л.В. Борисова, І.М. Неклонський., В.О. Собина; за ред. П.Д. Біленчука – Харків: 2018. – 289 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://cutt.ly/5ugjj6s>

9. Яковенко Є., Журавель І., Горбатий І., Бондарєв А. Інформаційна безпека. Видавництво Львівська політехніка. 2019. - 580с.

Допоміжна література:

1. Почепцов Г. Г. Токсичний інфопростір / Г. Почепцов - Харків: Віват, 2022. - 384 с.

2. Актуальні проблеми управління інформаційною безпекою держави: зб. тез наук. доп. наук.-практ. конф. (Київ, 26 березня 2021 р.) [Електронне видання]. – Київ : НА СБУ, 2021. – 346 с.

3. Інформаційна безпека: навч. посіб./ Лісовська Ю.П. — Київ: Видавничий дім «Кондор», 2018. – 172 с.

7. Коваленко Є., Плетньов О. Діяльність контррозвідувальних органів в державній системі забезпечення інформаційної безпеки: досвід країн НАТО та українські реалії. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Право». 2018. Вип. 26. С. 136–139.

8. Корченко О.Г., Казмірчук С.В., Ахметов Б.Б., Прикладні системи оцінювання ризиків інформаційної безпеки. Монографія, Київ, ЦП «Компринт», 2017 – 435 с.

9. Ничитайло І.М. Інформаційна політика країн НАТО та ЄС. [Електронний курс лекцій]. – Київ : Нац. Акад. СБУ, 2017. – 126 с.

10. Світова гібридна війна: український фронт: монографія / за заг. Ред. В.П. Горбуліна. – К.: НІСД, 2017. - 496 с.

Нормативно-правові акти

1. Конституція України. <http://zakon2.rada.gov.ua/>.

2. Воєнна Доктрина України. (в редакції Указу Президента України від 24 вересня 2015 року № 555/2015).

3. Закон України Про національну безпеку України (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 31, ст.241)

4. Закон України “Про Раду національної безпеки і оборони України”. К., № 183/98-ВР від 5 березня 1998 року.

5. «Про захист персональних даних» // Офіційний вісник України від 09.07.2010 - 2010 р., № 49, стор. 199, стаття 1604.

6. Стратегія національної безпеки України «Безпека людини – безпека країни». Затверджена Указом Президента України від 14 вересня 2020 року № 392/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text>

7. Стратегія інформаційної безпеки України. Затверджена Указом Президента України від 28 грудня 2021 року № 685/2021. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/6852021-41069>

8. Стратегія кібербезпеки України. «Безпечний кіберпростір – запорука успішного розвитку країни». Затверджена Указом Президента України від 26 серпня 2021 року № 447/2021. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4472021-40013>

Інформаційні ресурси

1. Президент України – www.president.gov.ua

2. Кабінет Міністрів України – www.kmu.gov.ua

3. Верховна Рада України – www.rada.gov.ua

Адреса розміщення робочої програми навчальної дисципліни

(офіційний вебсайт НА СБУ / платформа дистанційного навчання / електронний ресурс навчально-наукового інституту, кафедри, бібліотеки тощо)

7. Дані про перегляд робочої програми навчальної дисципліни

№ з/п	Дата, номер протоколу засідання кафедри (спільного засідання кафедр)	Рішення за результатами перегляду	Підпис керівника кафедри

29/3/3-444/6.
02 10 2024